

Таємниця осіннього листа

Максим Рильський

Ботаніки кажуть: барвисті весняні квіти приваблюють бджіл та інших комах, які їм сприяють опиленню... Ну, а багряні осики, золоті клени, ясно-жовті берези, бронзові дуби, всі розкішні фарби осіннього лісу — кого їм для чого вони приваблюють? Чи це мистецтво для мистецтва?

Нехай ботаніки розв'язують питання
Про різнобарвний лист у пору опадання,
Про ці розливи фарб, про пишну цю красу, —
Я в серці з юних літ до скону пронесу
Це листя трепетне на полі голубому,
Ці барви пушкінські, цю урочисту втому,
Це горде золото, що падає у прах,
Ці прожилки тонкі на кленових листах,
На листі дубовім ці лінії різьблені,
Сліпучі бризки ці по мураві зеленій,
Цю суміш сміливу найяскравіших плям,
Цю смерть, увінчану таким живим життям!

I. Останні троянди

Останні троянди,
Білі троянди,
Вересневі троянди.
Вони одяглися
В ризи невинності,
В шати дівочої чистоти,
Вони крізь осінній туман
Ледве пригадують літо,
Сонце і гори,
Краплисті дощі і веселі веселки,
Ночі душні і поранки рожеві,
Вони, як вві сні,
Бачать весни коливання зелене,
Чують безсмертні слова солов'їні,
Дотики вітру щасливого ловлять...
Але все це живе в них:
Весна запахує

І пристрасне літо,
Вітер, веселки і грози —
Все це живе в них
І житиме доти,
Доки бичем смертоносним
Їх мороз не ударить,
Доки на землю не зронять
Останніх своїх пелюстків
Білі троянди,
Вересневі троянди,
Останні троянди.

IV. Що я ненавиджу і що я люблю

Еміль Золя написав колись палку статтю "Що я ненавиджу", яка кінчається так: "А тепер ви знаєте, що я люблю, до чого відчуваю пристрасну любов ще з юних літ".

За наших часів Юліан Тувім у "Квітках Польщі" присвятив чималий вступ — досить химерний і подекуди парадоксальний — темі, що він ненавидить і що він любить. На цю тему, власне, говорять у тій чи іншій формі всі письменники світу, всі на світі люди.

Я ненавиджу брехню
У всякій одежі, —
В розкішній та пишній найбільше,
Самовдоволену тупість,
Хоч би й носила вона
В золотих обідках окуляри,
Метушливість, хапливість, крикливість,
Заздрість і себелюбство,
Гучними словами прикриті,
Очі, презирливо змружені,
Жиром огидним заплилі,
Вуха, заткнуті ватою
Супроти вітру і горя людського,
Зраду й підлоту
З очима блудливими,
Фарисейство і лицемір'я
У личині моральності строгої...
Я ненавиджу!
Речі прості і чисті люблю я:

Серце, для друзів одкрите,
Розум, до інших уважний,
Працю, що світ звеселяє,
Потиск руки мозолястої,
Сині світанки над водами,
Шум у лісі зелений і шум золотий,
Спів солов'їний і пісню людську,
Скромну шипшину і горду троянду,
Мужність і вірність.
Народ і народи —
Я люблю!